

III. Évfolyam 4. szám - 2008. december

Mógor Judit

ZMNE Katonai Műszaki Doktori Iskola
judit.mogor@katved.hu

Földi László

Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
foldi.laszlo@zmne.hu

Solymosi József

Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
solymosi.jozsef@zmne.hu

LÉPÉSEK A KRITIKUS INFRASTRUKTÚRA VÉDELME MAGYARORSZÁGI SZABÁLYOZÁSA FELÉ

Absztrakt

A kritikus infrastruktúra fogalmi megközelítéseit követően mind nemzetközi, mind nemzeti szinten gyorsuló ütemben folynak a védelmi programok és stratégiák kidolgozásai, valamint a jogi normák tervezeteinek előkészítése. A szerzők a nemzetközi előzmények felvillantása után a kritikus infrastruktúra védelem nemzeti programjának elfogadása felé vezető lépéseket foglalják össze.

Following the conceptual approaches to critical infrastructure, defence programmes and strategies, in addition the draft of legal frameworks are being worked out at a continuously accelerating speed both at national and international levels. After an at-a-glance presentation of international premises, authors will summarise the necessary steps of the approval of the national programme for the critical infrastructure protection.

Kulcsszavak: *kritikus infrastruktúra, kritikus infrastruktúra védelem nemzeti programja, critical infrastructure, national programme for the critical infrastructure protection*

BEVEZETŐ

A kritikus infrastruktúrák fokozott védelmének szükségességét sem a témával foglalkozó szakemberek, sem a politikusok nem kérdőjelezték meg. Ezen túl azonban számos tudományos probléma vetődik fel, kezdve a kritikus infrastruktúra fogalmának, nemzeti vagy azt meghaladó szintjének definiálása kérdésétől az azonosításon át, a jogi szabályozó háttér

kereteinek megteremtéséig. Külön hangsúlyt kap a kölcsönös függőségi viszony, azaz a különböző infrastruktúra rendszerek több szempontból történő egymásra utaltsága (interdependencia), ami miatt egy „kisebb mértékű” informatikai beavatkozás képes egyre nagyobb és tovaterjedő károkat okozni [1]. A G8 államok kritikus információs infrastruktúra védelmére vonatkozó alapelveinek preambuluma kiemeli, hogy a hatékony védelem magában foglalja a következő elemeket: a rendszer gyengeségeinek azonosítása, a sérülékenység illetve a támadás lehetőségének csökkentése, a károk és a helyreállítási idő minimalizálása abban az esetben, ha támadás vagy sérülés már bekövetkezett, szakértők bevonásával és/vagy hatósági eljárással a sérülés okának vagy a támadás forrásának azonosítása [2].

Az Egyesült Államokbeli, a NATO és az Európai Unió intézkedésekkel párhuzamosan Magyarországon is történtek lépések a kritikus infrastruktúra védelmének érdekében. Ezek részben adminisztratív, részben tényleges biztonsági intézkedések formájában valósultak meg. A szakirodalom áttekintésekor megállapítható azonban, hogy az intézkedések izoláltak, egy-egy szakterülethez kötődnek, a „három K” - kommunikáció, koordináció, kooperáció – csak nagyon lassan, hosszas egyeztetéseket követően ölt testet a Kritikus Infrastruktúra Védelem Nemzeti Programjáról szóló kormány-előterjesztésben.

A cikk további részeiben a kormány-előterjesztés elkészítéséhez vezető egyes nemzetközi és hazai lépések kerülnek összefoglalásra.

NEMZETKÖZI LÉPÉSEK

1997-ben az Amerikai Egyesült Államok elnöke által felkért tudományos testület (*Federation of American Scientist*) jelentést készített, amelyben felhívta a figyelmet a kritikus infrastruktúrák sebezhetőségére, továbbá ajánlásokat fogalmazott meg biztonsági intézkedésekre. Ezek közül kiemelkedett az informatikai fenyegetettség hangsúlyozása. A magasabb szintű védelem eléréséhez a szoros kooperáció-információk megosztása-együttműködés stratégiáját javasolták, melynek szereplői kell legyenek az infrastruktúra elemeinek tulajdonosai, üzemeltetői, valamint a megfelelő kormányzati szervek [3]. A Nemzetbiztonsági Törvény (*Patriot Act*) a 2006. évi Nemzeti Infrastruktúravédelmi Program kiegészítésével¹ együtt a következő meghatározást adta: A kritikus infrastruktúra fizikai vagy virtuális rendszer, hálózat, eszköz, funkció, amely annyira létfontosságú az Egyesült Államok számára, hogy bármelyikük működésképtelenné válása vagy megsemmisülése végzetes hatással lehet a közbiztonságra, a nemzeti gazdaság biztonságára, a lakosság egészségére vagy biztonságára, vagy az előbbiekből bármely kombinációjára [4]. A dokumentum kiemeli, hogy a gazdaság és a kormányzás legalapvetőbb feladatainak ellátásához nélkülözhetetlen a távközlés, az energia, a bank- és pénzügyi szféra, a vízhálózatok és a segélyszolgáltatások [5].

A NATO 2007. évben készített, a kritikus infrastruktúra védelme című összefoglalójában megállapítja: az egyes államok (így: Németország, Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Franciaország) megalkották saját definíciójukat a kritikus infrastruktúrákról, amelyek országról országra eltérnek ugyan, mégis általánosságban felsorolják a fogalmi körbe tartozó szektorokat (így: közlekedési rendszerek, energiaipar, kormányzati ellátások és szolgáltatások, különösen a védelem, igazságszolgáltatás, veszélyhelyzeti szolgálatok, információs és kommunikációs technológiák, élelem és vízellátás, egészségügy, pénzügyi intézmények) [6]. Az eddig összegzettek rávilágítanak, hogy egységes, általánosságban jellemző fogalmi megközelítés nem született, ezért a NATO Felsőszintű Polgári Veszélyhelyzeti Tervezési Bizottsága is megerősítette a Polgári Védelmi Bizottsága által 2003 novemberében elfogadott meghatározást, amely már nemzeti sajátosságoktól független megközelítést alkalmaz. Eszerint kritikus infrastruktúrák: *azok a létesítmények, szolgáltatások és információs rendszerek, amelyek olyan létfontosságúak a nemzetek számára, hogy*

¹ Az USA és az EU intézkedéseiről ld. bővebben: Précsényi Z., Solymosi J. cikkeit a Hadmérnök II. évfolyam 1. és a III. évfolyam 1. számaiban, <http://www.zmne.hu/hadmernok>

működésképtelenné válásuknak vagy megsemmisülésüknek gyengítő hatása lenne a nemzet biztonságára, a nemzetgazdaságra, a közegészségre, a közbiztonságra és a kormány hatékony működésére [7]. A definíció az előbb említett összefoglaló részeként jelenik meg, és fontos kiemelni, hogy áttekinti a kritikus infrastruktúra védelem teljes vertikumát. A dokumentum négy fejezetből áll, amely kitér definíció és azonosítás, a védelem, a felelősség, a nemzetközi együttműködés, különösen a NATO és az EU együttműködés, valamint az egyes szektorális politikák kérdéseire.

Az OECD 2006. év végére készítette elő a kezdetben négy, később további négy-öt országra kiterjedő felmérését és elemzését a kritikus információs infrastruktúra irányelvek (*policies*) tárgyában, melynek fő célkitűzése az egységes, határokon átnyúló koordináció lehetővé tétele. Ezt követően a „Freedom of Investment” projekt keretében vizsgálta a beruházási-fejlesztési politikák szerepét a kritikus infrastruktúrák átfogó nemzeti szabályozásában. A projekt eredményeit 2008. májusában tették közzé, amelyben összefoglaló táblázatokkal szemléltették az egyes országokban alkalmazott meghatározások és stratégiák hasonlóságait és különbözőségeit. A NATO-hoz hasonló felépítésű jelentés a bevezető gondolatok után tárgyalja a kritikus infrastruktúra meghatározásának kérdéseit, ezt követően elemzi a kritikus infrastruktúravédelmi politikák általános kereteit. A negyedik fejezet áttekintést ad az infrastrukturális szektorokban alkalmazott külföldi beruházási politikákról, végül az ötödik fejezet vizsgálja a beruházási stratégiák hozzájárulási lehetőségeit a kritikus infrastruktúrák védelméhez. Az OECD jelentése megállapítja, hogy a kockázat-kezelésben alkalmazott összveszély-megközelítés és az infrastruktúra-rendszerek interdependenciája miatt a kritikus infrastruktúra védelem szükségszerű velejárója a különféle szereplők részvétele. Ez azt jelenti, hogy a védelemben megjelennek a különböző szintű kormányzati szervezetek, hivatalok, valamint a nemzetközi szervezetek is. A védelem valamennyi szakaszában fontos résztvevők továbbá az üzemeltetők és a szakértők széles köre [8].

A nemzeti védelmi programok elkészítése felé vezető következő fontos lépés volt az Európai Unióban megkezdődött normaalkotási folyamat. Ennek első állomása a Bizottság 2004. októberi közleménye - egyben javaslat arról, hogyan lehetne az európai megelőzést, felkészültséget és válaszadást javítani a létfontosságú infrastruktúrákat érintő terrortámadásokkal kapcsolatban. A Tanács támogatta a Bizottságot az európai programra vonatkozó javaslat tekintetében (*European Programme for Critical Infrastructure Protection - EPCIP*), majd jóváhagyta a létfontosságú infrastruktúrák figyelmeztető információs hálózatának Bizottság általi felállítását (*Critical Infrastructure Warning Information Network - CIWIN*). Több uniós szintű szemináriumi egyeztetést követően 2005. novemberére megszületett a Zöld Könyv a létfontosságú infrastruktúrák² védelmére vonatkozó európai programról (EPCIP, COM(2005) 576), amely kérdések és lehetséges válaszok felsorolásával adott iránymutatást a további feladatokhoz. A szükséges konzultációk lefolytatása után a Bizottság elkészítette és benyújtotta előterjesztését „irányelv az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről” címmel, 2006. decemberében [9]. Az Európai Parlament 2007. júliusi jogalkotási állásfoglalásában a tartalomra is kihatóan az irányelv címét így fogadta el: irányelv az európai létfontosságú infrastruktúrákkal rendelkező, prioritást élvező ágazatok azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről. A jogalkotási állásfoglalás meghatározza a nemzeti és az európai minősítésű létfontosságú infrastruktúra definícióját, amellyel pontosabban jelöli ki az utat a tagállamok számára a nemzeti programok kidolgozásához. Az irányelv tervezetében a szubszidiaritás elvének

---

² Az Európai Unió dokumentumainak hivatalos fordításában alkalmazott kifejezésnek megfelelően ezt követően a „létfontosságú infrastruktúra” kifejezés került alkalmazásra a magyar nyelvű szakirodalomban, kivéve ahol a jogszabályban vagy a hivatkozott szakirodalomban „kritikus infrastruktúra” terminus szerepel

megfelelően az elsődleges és végső felelősség a tagállamokat és a tulajdonosokat, üzemeltetőket terheli, a védelemben az alulról felfelé történő építkezést kell követni, mert az információk legfőbb birtokosai a tagállami intézmények. Az európai létfontosságú infrastruktúrákkal rendelkező, prioritást élvező ágazatok jegyzékét közös kritériumok alapján kell elkészíteni, továbbá a közös cselekvési keret célja, hogy a tagállamok számára biztosítsa a területükön lévő létfontosságú infrastruktúrákat érintő lehetséges veszélyek csökkentését, megfelelő intézkedések révén [10].

Az eddigi nemzetközi szinten tett lépésekből megállapítható, hogy az elkülönült, önálló politikáktól és stratégiáktól haladunk a „nemzetek feletti” összehangolt keretszabályozások felé, amelyek az egységes védekezési lehetőségek mellett megteremtik a nemzeti sajátosságokhoz igazodó rugalmasságot is.

HAZAI LÉPÉSEK

A kezdetek

Magyarországon a 90-es évek végén jelentek meg a létfontosságú infrastruktúra védelméhez fűződő intézkedések a mai katasztrófavédelmi szervek jogelőd szervezeteinél. Később a Kormányzati Koordinációs Bizottság (a továbbiakban: KKB) hangolta össze a szakértői feladatokat és kiemelten kezelte, hogy ezen feladatok a veszélyhelyzet-kezelés megelőzési és felkészülési időszakához, továbbá a beavatkozáshoz és helyreállításhoz illeszkedjenek. Amint a korábban részletezett OECD jelentés is megállapította, e tevékenység jellemzően sokszereplős. A szerteágazó felelősségi körök miatt a KKB Munkacsoportot hozott létre, melynek résztvevői voltak:

Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	Pénzügyminisztérium
Honvédelmi Minisztérium	MeH Elektronikus Kormányzati Központ
Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	MeH Nemzetbiztonsági Iroda
Egészségügyi Minisztérium	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	Országos Rendőr-főkapitányság
Külügyminisztérium	

1. táblázat: A kritikus infrastruktúra védelmi nemzeti program kidolgozásában résztvevő munkacsoport intézményi tagjai

Ezt követően kormányhatározatok sora (2004-2005) fogalmazta meg a feladatokat, így például az EU terrorizmus ellenes akcióterve alapján elkészített Terrorizmus Elleni Nemzeti Akcióterv, majd annak felülvizsgált változata rendelkezett a tárcák és főhatóságok, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatok kritikus infrastruktúra védelmét érintő feladatairól. Az EU döntéseinek megfelelően kerültek módosításra a hazai szabályozók is, ezért egy 2007-ben született kormányhatározat előírja az EPCIP megközelítését tükröző, a különböző ágazati feladat- és hatáskörbe tartozó létfontosságú infrastruktúra védelmi tevékenységek közös keretrendszerbe foglalásáról és ágazatközi összehangolásáról szóló kormány-előterjesztés elkészítését az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium és a Munkacsoportban képviselővel megjelenő minisztériumok felelősségével.

Ezen a ponton át kell tekinteni a már ténylegesen végrehajtott intézkedéseket, hiszen a 2007. évi, a keretrendszerbe foglalásról szóló döntésnek más előzményei – sőt vívmányai is vannak. Ezek azonban szétszórtan, különböző szintű jogszabályokban jelennek meg,

kizárólag az adott ágazat sajátosságait hordozzák és tudományosan megalapozott, egységes háttérrel nem mindig rendelkeznek.

A kritikus információs infrastruktúra védelme

A legkiemelkedőbbben szabályozott és intézményesített az informatikai és hírközlési védelem területe. Gerencsér András szerint világszerte a kétezredik évi dátumváltás informatikai problémájának kezelése világított rá arra, hogy a technológiai fejlődés adta lehetőségekkel együtt a fenyegetettség is megváltozott, és az 1999-2000. évfordulón nem volt előre belátható a láncoló hatás következménye az infokommunikációs technológiát alkalmazó kritikus infrastruktúrák működésében [11]. A Magyar Köztársaság Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló kormányhatározat egyik pontjának³ végrehajtásaként elkészült a hazai informatikai és információvédelmi nemzeti biztonsági stratégia, melynek kiemelkedő része a kritikus információs infrastruktúrák védelme.

Szabályozási oldalról tekintve a nemzetközi információbiztonsági szabványokat és ajánlásokat elemezve Haig Zsolt a következőket hangsúlyozza [12]: *„Világszerte igen nagy erőfeszítéseket tesznek az információbiztonsággal kapcsolatos szabályzók megalkotására és azok nemzetközi jogharmonizációjára. A nemzetközi szervezetek – így az EU és az OECD is – számos irányelvet és ajánlást tesznek közzé, hogy a tagországok ezirányú problémáinak megoldását elősegítsék. Az információbiztonság hazai szabályozása összhangban kell, hogy legyen a nemzetközi gyakorlattal. Ezért már a 90-es évek közepétől törekvés volt arra, hogy az érvényben lévő nemzetközi szabványokat és ajánlásokat átültessék az itthoni gyakorlatba. Mindezidáig ez csak több-kevesebb sikerrel járt.”*

A hazai normák között a következő jogszabályok rendelkeznek az információbiztonságról:

- 27/2004. (X. 6.) IHM rendelet az informatikai és elektronikus hírközlési, továbbá a postai ágazat ügyeleti rendszerének létrehozásáról, működtetéséről, hatásköréről, valamint a kijelölt szolgáltatók bejelentési és kapcsolattartási kötelezettségeiről
- 195/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés lehetővé tevő informatikai rendszerek biztonságáról, együttműködési képességéről és egységes használatáról;
- 276/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről;
- 84/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer és a kapcsolódó rendszerek biztonsági követelményeiről.

Kiemelkedik a 27/2004. (X. 6.) IHM rendelet a sorból, mert az egyetlen olyan hazai jogszabály, amely az értelmező rendelkezési között (11. pont) meghatározást ad a kritikus infrastruktúrákra vonatkozóan: *„Kritikus infrastruktúra: mindazon létesítmények, szolgáltatások - beleértve az elektronikus hírközlési és informatikai rendszereket -, amelyek működésképtelenné válása vagy megsemmisülése egyenként és együttesen jelentősen befolyásolhatja a nemzet biztonságát, az állampolgárok élet- és vagyónbiztonságát, a nemzetgazdaság és a közszolgáltatók működését.”*

A 276/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet nemcsak új intézményt hoz létre, de ezen szervezet (Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala, KEKKH) közigazgatási informatikával összefüggő egyéb feladatai között meghatározza számára a közreműködési tevékenységet a kritikus infrastruktúra védelmével kapcsolatos hazai, illetve nemzetközi, képviselői feladatok ellátásában.

---

³ 2073/2004. (IV. 15.) Korm. határozat 1. c) pontja

Intézményfejlesztési oldalról vizsgálva a kérdést: egy 2003. évi szófiai konferenciát követően, - ahol felhívták a délkelet-európai térség figyelmét a „cybersecurity” fontosságára és a leghatékonyabbnak tartott szervezetre, amely alkalmas a védelem megszervezésére és koordinálásra, - kutatómunka kezdődött. Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium gondozásában szakértők elkészítették a magyar kormányzati és hálózatbiztonsági központ koncepcióját, majd a kiépítés és működtetés megkezdésének eredményeképpen jött létre 2004-ben a Puskás Tivadar Közalapítványnál az ún. CERT-Hungary Központ (*Computer Emergency Response Team, CERT*). A Központ folyamatosan fejlődött, és magas színvonalú működésének köszönhetően hamarosan akkreditált tagja lett az európai CERT-ek szervezetének, a CERT-ek világszervezetének. Alapítóként vett részt a Kritikus Információs Infrastruktúra-védelmi Nemzetközi Együttműködésnek (*International Watch and Warning Network*), amely a tizennégy legfejlettebb gazdasággal rendelkező ország (többek között USA, Németország, Hollandia, Ausztrália, Japán) és Magyarország részvételével kezdte meg működését szintén 2004-ben. E szervezetbeli tagság azért jelentős, mert a résztvevő országok jogszabályalkotói, kormányzati CERT szervezetei és a bűnüldöző szervek működnek együtt a globális problémák kezelésében. Szekeres Balázs, a CERT-Hungary Központ műszaki igazgatója egy vele készített riportban elmondta, hogy kapcsolatot építettek ki – más társszervek mellett - a Nemzeti Hírközlési Hatósággal, azon keresztül a Gazdasági és Közlekedési Minisztériummal, a Nemzeti Nyomozó Irodával, a Magyar Bankszövetséggel, utóbbiakkal közösen gyakorlatokat is tartanak. 2006 májusától megkezdődött a folyamatos 24/7 órás ügyeleti rendszer működtetése, ahol fogadni tudják az ún. incidens-bejelentéseket [13]. Szekeres Balázs elmondta még: a Központ egyik legfőbb feladata a kritikus információs infrastruktúra védelme érdekében az incidenskezelés, a szoftversérülékenység-kezelés, a biztonsági tudatosság növelése, illetve a nemzeti kapcsolati ponti szerep ellátása ezekben a témákban.

A Puskás Tivadar Közalapítvány működteti a Kritikus Információs Infrastruktúra Védelmi Információ Megosztási portált (www.kiiv.hu), melynek célja, hogy „a Zöld Könyvben meghatározott kritikus infrastruktúra védelmi területeken, a kritikus információs infrastruktúrák védelmével kapcsolatban létrejövő információ megosztó és elemző csoportok részére biztosítson információ megosztási keretrendszert, valamint támogassa a területek közötti információ megosztási mechanizmusokat” [13]. A megosztó és elemző csoportok részt vesznek az egyes kritikus infrastruktúra védelmi területeken érintett kormányzati, állami és privát szervezetek párbeszédének és együttműködésének támogatása az általuk felhasznált, üzemeltetett, illetve birtokolt információs infrastruktúrákat érintő fenyegetések elleni védekezésben és a kockázatok csökkentésében. A portál közzéteszi a témához kapcsolódó események adatait, például a munkacsoportok üléseit, tudományos rendezvények dokumentumait, beszámol az információ megosztási és elemző csoportok munkájáról, valamint megjeleníti a CERT-Hungary Központ szakmai negyedéves jelentéseit – első alkalommal 2008. év első negyedévééről - az előfordult szoftver sérülékenységekről, kockázataikról, az internet biztonsági incidensekről.

Ágazati lépések, különösen a katasztrófa- és polgári védelem területén

A fejezet további részében a hazai jogszabályok és az állami irányítás egyéb eszközei által szabályozott kritikus infrastruktúra-védelmi intézkedések kerülnek elemzésre.

A legmagasabb szintű jogszabályok a Genfi Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló törvényerejű rendelet⁴, a polgári védelemről szóló törvény⁵, a katasztrófavédelmi törvény⁶ és a honvédelmi törvény⁷, amelyekben hasonló, vagy

---

⁴ a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 1989. évi 20. törvényerejű rendelet

⁵ a polgári védelemről szóló 1996. XXXVII. törvény

rokonértelmű szavakkal, illetve szó szerint jelenik meg a létfontosságú infrastruktúráról szóló rendelkezés.

Az I. kiegészítő Jegyzőkönyv a Polgári Védelemről szóló fejezetében (VI. fejezet 61. cikk) polgári védelmi tevékenységként határozza meg az ellenségeskedések mellett azon feladatok ellátását, amelyek a polgári lakosságnak a katasztrófák veszélyeitől való védelmezésére és közvetlen következményeitől való megóvására, valamint életben maradása feltételeinek biztosítására irányulnak. E feladatok között szerepel a létfontosságú közművek sürgős megjavítása (*emergency repair of indispensable public utilities*). A nemzetközi jogi norma rendelkezéseinek jórésze a polgári védelmi törvénybe került átültetésre. A fogalom-meghatározás szerint a polgári védelem egyik célja a katasztrófa és más veszélyhelyzet esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása (2. § (1) bekezdés a) pont). Ezt a gondolatot viszi tovább a polgári védelmi feladatok megjelölése, ahol az előbb említett cél érdekében „*a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak (különösen víz-, élelmiszer-, takarmány- és gyógyszerkészletek, állatállomány) védelme*” szerepel (4. § g) pont). A 2000. január 1-jén hatályba lépett katasztrófavédelmi törvény egyidejűleg létrehozta a polgári védelmi feladatok ellátásáért is felelős új, integrált szervezet-rendszert (a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit), ezért érdemes megvizsgálni, hogyan szerepel a vonatkozó szabályozásban a létfontosságú infrastruktúra-védelem feladatköre. Ahogyan az előbb, most is az értelmező rendelkezések között keresendő a kapcsolódó kifejezés:

Katasztrófavédelmi törvény 3. §	A kapcsolódó kifejezések
e) <i>Katasztrófa</i>	szükséghelyzet vagy a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetőleg a minősített helyzetek kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet (pl. természeti, biológiai eredetű, tűz okozta), amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását , a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli
h) <i>Katasztrófasegély</i>	a katasztrófák következményeinek felszámolása érdekében a katasztrófa sújtotta területen az alapvető életfeltételeknek a központi költségvetésben létrehozott tartalékából történő biztosítása
j) <i>Katasztrófavédelem</i>	különböző katasztrófák elleni védekezésben azon tervezési, szervezési, összehangolási, végrehajtási, irányítási, létesítési, működtetési, tájékoztatási, riasztási, adatközlési és ellenőrzési tevékenységek összessége, amelyek a katasztrófa kialakulásának megelőzését, közvetlen veszélyek elhárítását, az előidéző okok megszüntetését, a károsító hatásuk csökkentését, a lakosság élet- és anyagi javainak védelmét, a katasztrófa sújtotta területen az alapvető életfeltételek biztosítását , valamint a mentés végrehajtását, továbbá a helyreállítás feltételeinek megteremtését szolgálják.

2. sz. táblázat: A létfontosságú infrastruktúrához kapcsolódó egyes kifejezések a katasztrófavédelmi törvényben

A fogalom-meghatározás azért is fontos, mert a következőkben csak így válik kapcsolhatóvá a törvény további rendelkezéseire. E jogszabály alkalmazási köre a katasztrófa-helyzetekre, a katasztrófák megelőzésére és arra az esetre vonatkozik, ha a katasztrófa károsító hatása ellen a Magyar Köztársaság területén védekezés szükséges (4. §). Így tehát magában foglalja a

⁶ a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről szóló 1999. évi LXXIV. törvény

⁷ a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény

lakosság alapvető ellátásához fűződő tevékenységeket is, ami egyben a létfontosságú közművekre és ellátórendszerekre is értendő. Talán közelebb visz a kérdés megoldásához a törvény 26. §-a, amely a katasztrófavédelem központi szervéhez rendeli - Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság - a lakosság és az anyagi javak mentésével összefüggő tervezési és szervezési feladatokat. Jelen esetben anyagi javak alatt a létfenntartást biztosító javakat értjük, így az ezzel kapcsolatos tervezési feladatok egyértelműen kapcsolhatók a kritikus infrastruktúrákhoz és a megelőzési-felkészülési katasztrófavédelmi/polgári védelmi tevékenységekhez is.

Legmarkánsabban a polgári védelmi tervezés rendszerében jelenik meg a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelmének elvárása⁸.

A/ Az általános polgári védelmi terv készítésének esetei	végrehajtandó polgári védelmi feladatok
a) rendkívüli állapot, b) külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése c) szükségállapot idején bekövetkező fegyveres cselekmények	a) a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme b) az ideiglenes helyreállítás
B/ A veszélyelhárítási terv készítésének esetei	veszélyeztető hatások
a) elemi csapás b) ipari szerencsétlenség c) veszélyhelyzet d) katasztrófa	a) vízszennyezés élő vizekben, ivóvízkészletekben b) rendkívüli időjárási körülmények, úgymint a nagymennyiségű csapadék (eső, hó) szélvihar, aszály c) robbanás üzemi környezetben, lakókörnyezetben d) energetikai közüzemi rendszerek zavarai, leállása e) terrorcselekmények, illetve az azzal való fenyegetés hatásai

3. sz. táblázat A polgári védelmi tervek készítésének esetei a létfontosságú infrastruktúrákra adaptálva

A táblázatból megállapítható, hogy létezik jogszabályi előírás mind a minősített időszakokat elérő, mind a békeidőszaki veszélyeztetés kapcsán a létfontosságú infrastruktúrákra is értelmezhető tervkészítési kötelezettség. A rokonértelmű szavak és hasonló kifejezések jól megfeleltethetők a kritikus infrastruktúra védelméről szóló újkeletű szakirodalomban és jogi norma tervezetekben alkalmazott terminusoknak.

A települések veszélyeztetettség alapú polgári védelmi besorolásának szabályaihoz védelmi követelmények társulnak⁹. Az I. és II. csoport veszélyeztetettsége indokolja, hogy jogszabályi követelmény legyen a veszélyeztetett területen található létfenntartáshoz szükséges anyagi javak helyszíni védelmének, vagy lehetőség szerinti kiszállításának tervezése. Ugyanígy a veszélyes ipari üzemek környezetében élő lakosság védelmére készülő ún. külső védelmi tervnek is tartalmaznia kell a védekezés és a káros hatások csökkentésére irányuló tevékenység részeként a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelmére vonatkozó részeket¹⁰. A „lakosság riasztása” fogalom-meghatározása – más esetek mellett - szintén magába foglalja azon jelzéseket is, melyek feladata a létfenntartáshoz szükséges anyagi javakat fenyegető veszély bekövetkezésére történő figyelemfelhívás¹¹.

⁸ 20/1998. (IV. 10.) BM rendelet a polgári védelmi tervezés rendszeréről és követelményeiről

⁹ 114/1995. (IX. 27.) Korm. rendelet a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről

¹⁰ 18/2006. (I. 26.) Korm. rendelet a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről, 7. melléklet 1.2.1. cf) pont

¹¹ 60/1997. (IV. 18.) Korm. rendelet az óvóhelyi védelem, az egyéni védőeszköz-ellátás, a lakosság riasztása, valamint a kitelepítés és befogadás általános szabályairól 1. § i) pont

A hivatkozott jogszabályok keltezéséből látható, hogy a létfontosságú infrastruktúra elemeihez kapcsolódóan régre visszanyúlik a szabályozás igénye. Ezt támasztja alá az akkori BM Polgári Védelmi Országos Parancsnokság által 1998-ban készített „*Módszertani útmutató veszélyelhárítási tervek elkészítésének segítésére*” [15]. Az útmutató valamennyi veszélyeztető hatásnak megfelelő ajánlás-típust dolgozott ki, ezek között az energetikai közüzemek zavarai és leállása veszélyelhárítási tevékenység speciális feladattervének módszertanát is. A metodika a vázlata a következő:

1. jogszabályi háttér
2. veszélyeztetettség elemzése: a veszélyforrás helye, jellemzői, hatásai és a veszély előidézésének okai
3. a lehetséges adatszolgáltatók felsorolása, a kapcsolatfelvétel módjai
4. a vezetői tevékenység sor- és időrendje
5. a védekezés lehetőségei és módszerei
  - a. a monitoring rendszerek és riasztási szint
  - b. a bevonható erők és eszközök, együttműködés a védekezésben
  - c. a vészhelyzet lokalizálására szükséges intézkedések tervezése
6. veszélyelhárítási kezelési program
  - a. a polgári védelmi feladat végrehajtására tervezett erők és eszközök meghatározása
  - b. a védekezésben résztvevő erők és eszközök alkalmazása
7. kidolgozandó polgári védelmi feladatok, amelyek az energetikai zavarok hatásainak kezeléséhez szükségesek

Bár a Módszertani útmutató régebben került kiadásra és a jogi szabályozók, valamint a végrehajtó szervezetrendszer és a bevonható gazdasági szereplők is megváltoztak, a módszertani alapok ma is jól alkalmazhatóak.

A honvédelmi törvény a megelőző védelmi helyzet bevezetésével összefüggő rendszabályok és intézkedések között mondja ki (201. §), hogy a Kormány külső fegyveres támadás veszélye esetén vagy szövetségi kötelezettség teljesítése érdekében, megelőzés céljából, elrendelheti az ország védelme és a honvédelem szempontjából fontos, kritikus infrastruktúra védelmére a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek erői és eszközei kirendelését.

Amennyiben a közműszolgáltatók ágazati szabályozását vizsgáljuk, több rendelkezést is találunk a kérdéses tárgykörre vonatkozóan – néhány, a teljesség igénye nélkül:

- 2007. év folyamán törvényi szinten kerültek meghatározásra az ország köz- és energiaellátásának biztonsága szempontjából stratégiai jelentőségű gazdasági társaságok, amelyek e minőségükben többletfeladatokkal rendelkeznek, továbbá a fogyasztókkal létrejövő jogviszonyuk is több, mint egy egyszerű szolgáltatási szerződés¹²;
- a villamosenergia-szolgáltatás zavarával kapcsolatosan önálló kormányrendelet határozza meg a villamosenergia-krízis (a jelentős zavar, a válsághelyzet veszélye, valamint a válsághelyzet) esetén teendőket, valamint az alapvető felhasználók körét (villamosenergia-krízis esetén a társadalom működéséhez szükséges stratégiai fontosságú felhasználók), ezáltal a stratégiai jelentőségű létesítmények ellátásának biztosítását¹³;
- az ivóvízszolgáltatás tekintetében meghatározásra került a létfenntartáshoz szükséges mennyiség, amelyet a szolgáltatás kimaradása esetén a lakosság számára más módon biztosítani kell¹⁴.

¹² a közellátás biztonsága szempontjából kiemelkedő jelentőségű vállalkozásokat érintő egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CXVI. törvény

¹³ 285/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a villamosenergia-rendszer jelentős zavara és a villamosenergia-ellátási válsághelyzet esetén szükséges intézkedésekről

¹⁴ 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet a közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetésről

Az állami irányítás egyéb jogi eszközei közül érdemes kiemelni a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát¹⁵, amely egyrészt ad egy újabb fogalom-meghatározást („Ez a fogalom azokat a létesítményeket, szolgáltatásokat és információs rendszereket foglalja magába, amelyek működésükkel valószínűleg gyengítő hatással lenne a nemzet biztonságára, a nemzetgazdaságra, a közegészségre és a közbiztonságra, valamint a közigazgatás hatékony működésére.”), másrészt a következőket mondja ki: „Bár a magyarországi kritikus infrastruktúrákra mindez ideig nem készült tudományos igényű elemzés, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságon e tárgykörben 2001 óta folynak vizsgálatok. Kiemelt feladatként kezelik a lakosság ellátása szempontjából meghatározó áram-, gáz- és ivóvíz (szennyvíz) szolgáltatást, vizsgálják a közlekedés különböző ágait (közúti, vasúti, vízi, légi), a távközlést, az informatikai hálózatokat, az energiaellátást (elektromos áram, üzemanyag, szén, gáz, távhő-ellátás), valamint az árvízi védművek állapotát. A kritikus infrastruktúra védelmével kapcsolatban új és egyre súlyosabb szempontként jelentkeznek az éghajlatváltozás növekvő hatásai, amelyek fokozzák annak sérülékenységét. Várhatóan nő a szélsőséges időjárási események folytán bekövetkező zavarok valószínűsége elsősorban a közúti és kötöttpályás közlekedésben, az áramellátás (távvezetékek sérülése), az ivóvíz-ellátás (vízbázis sérülése) és ezekkel összefüggésben a közellátás, valamint az info-kommunikáció terén.”

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia a problémafelvetésen túl intézkedést is javasol: „... fenti célok elérése érdekében az alábbi intézkedéseket szükséges megtenni: ... Átfogó kockázatelemzések végzése az egyes kritikus infrastruktúra típusokra a katasztrófavédelem és az érintett közszolgáltató együttműködésében.”

Az ágazati minisztériumok a szervezeti és működési szabályzataikban általában arról rendelkeznek, hogy melyik szervezeti egység látja el a létfontosságú infrastruktúra védelmével kapcsolatos feladatokat. Áttekintés végett, felsorolásszerűen ízelítő néhány miniszteri utasításból:

a) Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Befektetési és Védelemkoordinációs Főosztály¹⁶:
„A Főosztály főbb feladatai és célkitűzései:

... A gazdasági és közlekedési miniszternek a honvédelmi-, valamint a katasztrófák elleni védekezésről szóló törvényekből eredő, a nemzetgazdaság védelmi felkészítése és mozgósítása tervezésével, a terrorizmus elleni védekezés és a kritikus infrastruktúra védelmével kapcsolatos kormányzati feladatok ellátása.”

b) A honvédelmi miniszter fő feladatai¹⁷:

„...Javaslatot tesz a Kormánynak a honvédelem szempontjából fokozott védelmet igénylő létesítmények körének, az infrastruktúra kritikus elemeinek meghatározására, illetve ennek módosítására.”

c) Önkormányzati (és Területfejlesztési) Minisztérium, Védelmi Titkárság¹⁸:

„A Titkárság:

... tf) ellátja a kritikus infrastruktúra védelmével összefüggő, KKB-ra háruló feladatok végrehajtásának koordinálását;”

Az eddig kifejtettek igazolják az egységes keretszabályozás és fogalomrendszer szükségességét. A negatív és pozitív megközelítéssel élve egy-egy intézkedésnek az előnyét és hátrányát is megfogalmazhatjuk attól függően, hogy kritizálni kívánjuk, vagy inkább előremutatóan elemezni a meglévő döntéseket. A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiában található ellentmondásos állítások, mely szerint „a magyarországi kritikus infrastruktúrára

¹⁵ elfogadva: 29/2008. (III. 20.) OGY határozat

¹⁶ 2/2008. (MK 23.) GKM utasítás a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról

¹⁷ 82/2006. (MK 94.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról, III. fejezet (24) bekezdés

¹⁸ 2/2006. (MK 94.) ÖTM utasítás az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról, 27. § (2) bekezdés

mindez ideig nem készült tudományos elemzés”, DE: „vizsgálják a közlekedés különböző ágait (közúti, vasúti, vízi, légi), a távközlést, az informatikai hálózatokat”, az idő múlásával megdőlnek. Éppen a felsorolt informatikai és közlekedési szakterületeken rendelkezünk több elemzéssel és értékeléssel:

- Dr. Kovács László: Kritikus információs infrastruktúrák Magyarországon, előadás a Robothadviselés 2007. tudományos szakmai konferencián, Bp., 2007. 11. 27.
http://www.zmne.hu/hadmernok/kulonszamok/robothadviseles7/kovacs_rw7.pdf
- Munk Sándor: Információbiztonság vs. informatikai biztonság, uo.
http://www.zmne.hu/hadmernok/kulonszamok/robothadviseles7/munk_rw7.pdf
- Nagy Rudolf: A kritikus infrastruktúra és terrortámadásokkal szembeni védelmének katasztrófavédelmi feladatai, TDK dolgozat, ZMNE 2006.
- Mészáros Katalin Éva: A kritikus infrastruktúrák veszélyes anyagokkal szembeni védelme, különös tekintettel a közlekedési és vízhálózatok védelmére, TDK dolgozat, ZMNE 2007.
- Szalai János: Speciális erődítési létesítmények terrorista akciók elleni védelme IN: Kard és Toll 2006/1. p. 66-74.
- Nagy Rudolf: A kritikus infrastruktúra védelme és katasztrófavédelmi aspektusai a terrorizmus tükrében IN: Kard és Toll 2006/3. p. 56-64.
- Tóth József: A légi közlekedési infrastruktúra kritikus elemeinek elemzés, értékelése IN: Repüléstudományi Közlemények Különszám, 2007. április 20.
- Dr. Horváth Attila: A felszíni közlekedés terrorfenyegettsége és a védelem lehetőségei IN: BMF Közlekedésinformatikai és Telematikai Egyetemi Tudásközpont, http://www.kitt.bmf.hu/mmaws/download/DrHorvath_IFFK.pdf, 2008. 05. 17.

Mint látjuk, már a szakemberek képzésében is megjelent a tudományos háttér megteremtése iránti igény, az egyetemi hallgatók széleskörűen, több szempontból elemzik a kérdéskört, és eredményeiket tudományos diákköri dolgozatokban összegzik. Az ilyen irányú megközelítést támogatja a képzési és kimeneti követelményeket meghatározó rendelet, ahol a katasztrófavédelmi mérnöki képzésben kötelező ismeretanyaggá vált a kritikus infrastruktúrák védelme¹⁹.

További elemzések és tanulmányok készültek egy-egy, a kritikus infrastruktúra szektoraihoz tartozó létesítményben - akár maga az üzemeltető megrendelésére -, azonban érthető okokból ezek bizalmas, korlátozott hozzáférésű dokumentumok. Ha a tanulmányok nem is, de az eredményeik ugyanakkor nyilvánosságra kerültek, így például a szélsőséges időjárási jelenségek közlekedési ágazatokra gyakorolt hatásainak megelőzésére és elhárítására vonatkozó intézkedések, melyeket a szolgáltatást igénybevevők is tapasztalhatnak a nyári hőség (vasúti sínek kezelése), vagy a szélviharok, jegesedés idején (felsővezetékekkel kapcsolatos problémák elhárítása). A katasztrófavédelmi szervek néhány évvel ezelőtt országos szintű felmérést végeztek (kérdőíves módszerrel) annak összegzésére, hogy a létfontosságú infrastruktúra elemeinek (elsősorban a tényleges közszolgáltatást végző gazdálkodó szervezetek) sérülése, meghibásodása, illetve a termelésből történő kiesése milyen következményekkel járhat a lakosságra nézve. A felmérésekből levonható tapasztalatok felhasználásra kerültek a nemzeti Zöld Könyv előkészítése során.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni a 2007. október 10-11-én Budapesten rendezett „Európai Tudományos Konferencia a Kritikus Infrastruktúrák Védelméről” című tanácskozás megállapításait sem (Európai Fórum a Városok Biztonságáért, EFUS). A többnapos rendezvény előadói között volt: Richard Olszewski, Roubaix város polgármestere, az EFUS alelnöke; Danielisz Béla, Budapest Főváros Bűnmegelőzési tanácsnoka, az EFUS alelnöke; Michel Marcus, az EFUS ügyvezető igazgatója; Prof. Dr. Szabó János, a Zrínyi Miklós

---

¹⁹ 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről

Nemzetvédelmi Egyetem Rektora; Dr. Bende Péter tűzoltó vezérőrnagy, Fővárosi Tűzoltóparancsnok.

A konferencia egy záródokumentumot bocsátott ki „BUDAPEST KIÁLTVÁNY - az önkormányzatok felelősségéről a kritikus infrastruktúrák védelmében” címmel. Rendkívüli jelentőségű, hogy már települési szinten is - a jogszabályi előírások végrehajtásán túl - felelősséget éreznek a vezetők, és nem csak a felülről jövő intézkedéseket várják, hanem felismerték a civil szférában rejlő erőt az önvédelmi képességek fokozása terén. A Budapest Kiáltványban kimondták, hogy „*A települési önkormányzatok mind a kritikus infrastruktúra, mind a frekvenciált helyek oltalmazása tekintetében a frontvonalban küzdenek. Elsődleges beavatkozók, és a kárfelszámolásban is hatalmas felelősség terheli őket.*” A konferencia résztvevői hangsúlyozták a fontosságát annak, hogy a kritikus infrastruktúrák védelmére kidolgozott megelőzési és felszámolási programok a városi vezetés számára rendelkezésre álljanak mind a természeti, mind a civilizációs hatásokkal szemben. Sőt, az interdependencia tényére tekintettel kiemelésre került a védekezésben a komplex szemlélet és az összefogás szükségessége, továbbá egy új fogalmat is bevezettek, melynek elnevezése „*frekvenciált helyek*”. A Záródokumentum szerint e helyek a nagyobb létszámú embereket befogadó bevásárló központok, pályaudvarok, stadionok, idegenforgalmi látványosságok, ahová szükséges a védelmi intézkedések kiterjesztése, illetve az itt működő szervezetek számára a védelmi tervek elkészítése. A konferencia résztvevői a településektől is elvárják az aktív közreműködést az elemzésekben, a fenyegetések felmérésében, és a megoldási javaslatok kidolgozásában. Az érintett települések további feladataként határozta meg a kiáltvány a lakosság felkészítését és gyakorlatoztatását, illetve oktatási programok kidolgozását.

Utolsó lépések a Nemzeti Zöld Könyv kibocsátása előtt

A kezdeti lépések vizsgálatát a KKB által létrehozott Munkacsoport tevékenységénél szakítottuk meg, térjünk most vissza erre az útra. Az EU Zöld Könyve, az Európai Kritikus Infrastruktúra Védelmi program és a kormányhatározat alapján újabb lendületet vett a nemzeti program elkészítése. Az ágazatok közötti egységes szemlélet kialakítása érdekében összegzésre került a kormányzati szereplők álláspontja a nemzeti kritikus infrastruktúra védelemmel kapcsolatos célokra, szempontokra, alapelvekre, fogalmakra és a megvalósítás alapvető formáira vonatkozóan. A Munkacsoport ezt követően az EU tagállamok eljárásának és a vonatkozó kormánydöntésnek²⁰ megfelelően kidolgozta azt a kormány-előterjesztést, melynek közeljövőbeni eredménye lehet a „Zöld Könyv a kritikus infrastruktúrák védelmére vonatkozó nemzeti programról”. A KKB a 2007. novemberi ülésén a Zöld Könyvet elfogadta, azóta az ágazati szakértői egyeztetések folytak, míg végül a tavaszi kormányátalakítást követően az önkormányzati miniszter gondozásában befejeződtek az előkészítési munkálatok és elkészült a formai követelményeket is kielégítő előterjesztés. Az előterjesztés, azaz az így elfogadásra kerülő program fő célja a lakosság normál életvitelének, a gazdaság működőképességének, valamint az állami szervek tevékenységének alapvető feltételeit jelentő infrastruktúra meglétének és zavartalan működésének biztosítása. Ezen dokumentum elemzése azonban már egy másik publikáció tárgya lesz.

ÖSSZEGRZÉS

A cikk végigvezette az olvasót azon az úton, amelyen eljuthattunk hazánk létfontosságú infrastruktúráinak védelmére vonatkozó egységes szabályozás kialakításának 2008. májusi szakaszáig. A kicsit kátyús, kicsit dőcögös, néha más-más irányba mutató vonalat ki kell javítgatnunk és sokkal magasabb színvonalon, tovább kell építenünk, mert a nemzetközi

²⁰ a terrorizmus elleni küzdelem aktuális feladatairól szóló 2046/2007. (III. 9.) Korm. hat. 1. sz. mell. 2.3.1. pont

gyakorlat és a hazai szakértői vélemények is azt támasztják alá, hogy csak összehangolt, egységes kereteken belül valósítható meg a létfontosságú infrastruktúra védelme. Dr. Botz László szerint „*az új európai biztonsági architektúrában a korábban általában jellemző konfliktuskezelés helyett fokozatosan a konfliktus megelőzés veszi át a kulcsszerepet, az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája is a konfliktusok megelőzésére, a biztonság építésére helyezi a hangsúlyt*” [16]. A tanulmány zárógondolata ugyanakkor azt is hangsúlyozza, hogy a védelmi programban megfogalmazott elvárások országos, az egész társadalmat átfogó feladatokat érintenek, amelyek egységes értelmezése, koordinálása, a teljesítéshez szükséges feltételek biztosítása kormányzati felelősség [17].

A nemzeti Zöld Könyv elkészítése és az alapján egy hatékony végrehajtást biztosító jogszabály kidolgozása ennek a kormányzati felelősségnek a részét képezi. Jelenleg a kapuban állunk, s remélhetőleg a tudományos kutatások eredményei is hozzájárulhatnak a mielőbbi sikeres előrelépéshez.

HIVATKOZÁSOK

- [1] Précsényi Z., Solymosi J.: *Kritikus infrastruktúrák azonosítása: Körkép az EU-ban és az USA-ban tapasztalható nehézségekről* in: Hadmérnök III. évfolyam 1. szám, 2008. március, http://www.zmne.hu/hadmernok/2008_1_precsenyi.php, 2008. 04. 08.
- [2] *A G8 alapelvei a kritikus információs infrastruktúra védelmére* <http://www.kiiv.hu/node/5>, 2008. 05. 17.
- [3] Critical Foundations – Protecting America’s infrastructures, The Report of the President’s Commission on Critical Infrastructure Protection Washington DC, 13 October 1997 p. 15. www.fas.org/sgp/library/pccip.pdf, 2007. 10. 27.
- [4] NATO Committe Report - 2007 Annual session: *The protection of critical infrastructures* 162 CDS 07 E p. 3. par. 12. (<http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT=1159>, 2007. 09. 18.) és Homeland Security Presidential Directive/Hspd-7 on the Critical Infrastructure Identification, Prioritization, and Protection December 17, 2003, p. 1. par. 4. and p. 2. par. 7. (<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/12/20031217-5.html>, 2008. 02. 04.)
- [5] Précsényi Z., Solymosi J.: *Úton az Európai Kritikus Infrastruktúrák azonosítása és hatékony védelme felé* in: Hadmérnök II. Évfolyam 1. szám, 2007. március, http://www.zmne.hu/hadmernok/archivum/2007/1/2007_1_precsenyi.html, 2007. 10. 27.
- [6] NATO Committe Report - 2007 Annual session: *The protection of critical infrastructures* 162 CDS 07 E p. 3-4. par. 11-15. (<http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT=1159>, 2008. 06. 02.
- [7] NATO/EAPC Senior Civil Emergency Planning Committee (SCEPC) Civil Protection Committee (CPC): *CRITICAL INFRASTRUCTURE PROTECTION - CONCEPT PAPER* 10 November 2003, p. 4. par. 7. [http://www.ndc.nato.int/news/sc106_et_ante/cip_eapc/EAPC\(CPC\)D\(2003\)15%20Road%20Map%20Final%20incl%20FR.pdf](http://www.ndc.nato.int/news/sc106_et_ante/cip_eapc/EAPC(CPC)D(2003)15%20Road%20Map%20Final%20incl%20FR.pdf), 2008. 06. 03.
- [8] OECD: PROTECTION OF ‘CRITICAL INFRASTRUCTURE’ AND THE ROLE OF INVESTMENT POLICIES RELATING TO NATIONAL SECURITY <http://www.oecd.org/dataoecd/2/41/40700392.pdf>, 2008. 06. 03.

[9] Mógor J.: Az Európai Parlament döntése az európai létfontosságú infrastruktúrákról szóló szabályozásban Védelem Online, 2008. június,
<http://www.vedelem.hu/letoltes/tanulmany/tan152.pdf>

[10] Az Európai Parlament 2007. július 10-i jogalkotási állásfoglalása az európai létfontosságú infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslatról P6_TA-PROV(2007)0325

[11] Gerencsér A.: Rövid összefoglalás kritikus információs infrastruktúrák védelméről,
http://www.isaca.hu/addons/news_1626_CIIP_GerencserAndras.pdf, 2008. 04. 20.

[12] Dr. Haig Zs.: Az információbiztonság szabályozói és szervezeti keretei c. előadás szerkesztett változata, „Robothadviselés 7.” Tudományos szakmai konferencia, ZMNE, 2007. november 27. <http://www.zmne.hu/hadmernok/kulonszamok/robothadviseles7>, 2008. 06. 03.

[13] Krasznay Endre riportja Szekeres Balázssal, a CERT-Hungary Központ műszaki igazgatójával: A kritikus informatikai rendszerek védelme, 2007. 09. 11.
http://itcafe.hu/cikk/a_kritikus_informatikai_rendszerek_vedelme/a_kezdetek.html

[14] www.kiiv.hu/cimlap, 2008. 06. 03.

[15] Módszertani útmutató veszélyelhárítási tervek elkészítésének segítésére, a BM Polgári Védelmi Országos Parancsnokság kiadványa, Budapest, 1998

[16] Dr. Botz L.: A magyarországi biztonsági rendszer és elemeinek helyzete és felkészültsége a várható fenyegetések elhárítására, Tanulmány, p. 6.
http://www.mtaki.hu/docs/all_in_one/botz_laszlo_mo_biztonsagi_rendszere.pdf, 2008.04. 20.

[17] Dr. Botz L.: A magyarországi biztonsági rendszer és elemeinek helyzete és felkészültsége a várható fenyegetések elhárítására, Tanulmány, p. 21.
http://www.mtaki.hu/docs/all_in_one/botz_laszlo_mo_biztonsagi_rendszere.pdf, 2008.04. 20.